

Een leven lang verbouwen

Lous Caderius van Veen-de Savornin Lohman:
„Zolang ik gezond ben, wil ik geen spoken zien”

Als Lous Caderius van Veen-de Savornin Lohman in 1972 De Boschplaatse in Blijham koopt, is van de oorspronkelijke staat weinig over. Stukje bij beetje neemt ze de herenboerderij onder handen. „Nu trekt m’n lijf dat niet meer, maar vijftien jaar geleden was ik soms tot middernacht bezig met snoeien en onkruid trekken.”

Door de studie aan de universiteit van Groningen komt Lous de Savornin Lohman weer in het land van haar voorgeslacht. In 1969 treedt ze in het huwelijk met René Caderius van Veen, met wie ze het oudste huisje van Zuidwolde betreft. René studeert in die tijd nog, Lous verdient de kost als bureaudirecteur bij de Universitaire boekhandel Nederland, die zich bezighoudt met de import en export van medische boeken. Tussendoor maken ze samen het huis leefbaar. „De bedsteden waren helemaal verrot door de houtworm”, lacht Caderius. „Lag je 's nachts eens wakker, dan hoorde je het gekraak van de pissebedden die achter het behang tegen de muur op kropen.”

De boerderij bij het Nationaal Rijtuigenmuseum op landgoed Nienoord die hen is toegezegd, gaat op de valreep aan hun neus voorbij. „Ik zou daar een stoeterij met Friese paarden beginnen, maar dat ging dus niet door.” De ruilverkaveling in het Groninger land, waardoor oude boerderijen vrij komen, biedt soelaas. „We hadden tussendoor in Drenthe rondgekeken naar iets waar we paarden, schapen en

Tekst: Huib de Vries
Foto's: Anton Dommerholt

onzelf konden houden, maar daar betaalde je voor een krot een krankzinnig bedrag. Op advies van een vriend zijn we in Groningen gaan kijken, en struikelden we hierover.”

Ornamenten

De zee van ruimte die ze ineens hebben, is voor Lous niet vreemd. „Dat ben ik vroeger altijd gewend geweest. Zo groot is het hier nu ook weer niet. De 'belle etage' telt maar vier kamers en een grote gang.” In 1974 zet de eigenares van De Boschplaatse een punt achter haar loopbaan in de boekensector. „Ik was in verwachting van de tweede en we hadden hier voldoende te doen. De oude vensterbanken waren verwijderd, paneeldeuren hadden ze betimmerd met hardboard, de gestuikte plafonds zaten verborgen achter gipsplaten. Alleen de gang was nog in de oude staat. Die vonden ze blijkbaar niet belangrijk genoeg om te moderniseren. Als je een poosje in zo'n huis woont, ga je je afvragen hoe het vroeger was. Door de gang hadden we daar een indruk van. Toen we het board van

de deuren verwijderden, kwamen de panelen weer te voorschijn, maar alle uitstekende delen waren gewoon weggebikt. De tranen springen je in de ogen als je zoiets ziet.” Bij de restauratie van de oorspronkelijke plafonds kwam de vaardigheid van Lous als beeldhouwster goed van pas. Voor het herstel van verwijderde of beschadigde ornamenten maakte ze mallen, waarmee nieuwe ornamenten gegoten konden worden.

Salon

René Caderius verbleef gedurende vele jaren doordeweeks in Brussel, waar hij leiding gaf aan ontwikkelingsprojecten binnen de Europese Gemeenschap. De bulk van het restauratie- en schilderwerk kwam daardoor op de schouders van zijn vrouw terecht. „Tussen bestuurlijk werk, vrijwilligerswerk en de zorg voor de kinderen door. Met de kamer aan de achterkant ben ik anderhalf jaar bezig geweest. Al die tijd heeft er een steiger gestaan. Later nog een poos in de kamer voor. Dat was heel handig. De plafonds zijn vier meter veertig hoog. Als er wat met de gordijnen is, heb je meer aan een

Nazaat van een adellijke staatsman

Aan haar adellijke titel heeft Louise Elise de Savornin Lohman (63), geboren als jonkvrouw, nooit veel waarde gehecht. Anders was ze niet met de burger René Caderius van Veen getrouwd. Daarmee verloor ze het predicaat.

Van de familiehistorie nam ze wel kennis. „Halverwege de 17e eeuw trok een Lohmann vanuit de Duitse grensstreek naar Groningen en sloeg daar de dochter van de burgemeester aan de haak. Door de vervolging van de protestanten in Frankrijk kwam een stroom hugenoten naar Nederland. Een Meinhard Lohman is in die periode met de hugenote Anna Adriana de Savornin getrouwd. Die tak van de Lohmannen is De Savornin Lohman gaan heten. In 1840 trok de familie vanuit het Groningse land naar Den Haag.”

De eigenares van De Boschplaatse is een achterkleindochter van de anti-revolutionaire staatsman jonkheer mr. Alexander Frederik de Savornin Lohman. „Op de familiereunie zeg ik altijd: 'de beroemde'. Waarop de neven en nichten van de andere tak steevast vragen: 'Welke beroemde?' Er zijn veel belangrijke Lohmannen geweest. Voornamelijk juristen, die veel op het bestuurlijke vlak hebben gedaan. Dat geldt tot de dag van vandaag. Meerdere neven zijn jurist, een van onze zonen is advocaat, ik heb ook meer dan gemiddelde interesse voor juridische zaken. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan.”

steiger dan aan een trap.”

De salon aan de voorzijde van het huis werd in 2001 grondig aangepakt, vanwege ernstige verzakking. Oorzaak was de in de oorlog aangebrachte schuilkelder onder de salon. „En geen kinderachtige”, verzekert Caderius. „De betonnen muren waren zestig centimeter dik. Twee mensen van een sloopbedrijf zijn acht dagen bezig geweest om met van die grote pneumatische beitels het beton weg te halen, in totaal twintig kuub. Vervolgens zijn de houten balken vervangen. Met twee man waren ze een dag bezig om zo'n balk op z'n plek te krijgen. Daarna kon de vloer er weer in en hebben we parket laten maken van eiken uit oude Franse treinstellen, in hetzelfde patroon als het parket in de gang. Daarmee hadden we alleen de vloer nog maar gehad. Het oorspronkelijke plafond boven het verlaagde houten plafond was volledig weggesloopt, de kasten in de hoeken waren verstopt, de schouw hadden ze totaal vernield... Al met al zijn we twee jaar bezig geweest.”

Tuin

In 2001 rondde Caderius ook zijn laatste Brusselse project af. Sindsdien ondersteunt hij zijn echtgenote bij het onderhoud van huis en tuin, en treedt hij op als gastheer voor groepen die interesse hebben voor de Groningse slingertuinen. In de kelder van het huis, waar Lous ook haar atelier heeft, geeft hij eerst een powerpointpresentatie. Daarna gaat hij met het gezelschap de tuin in. „Ze komen overal vandaan. We hebben zelfs tuinarchitecten uit Zwitserland gehad. Toen we hier in '72 kwamen wonen, was de tuin niets dan gras, grint, betonplaten en ursusgaas. Achter het huis lag een twintig meter lange en vier meter hoge stapel banden. Het was een enorme griebus.”

Op basis van het oorspronkelijke ontwerp van tuinarchitect J. Vroom senior, uit 1890, werd de oude slingertuin in Engelse landschapsstijl geleidelijk in ere hersteld. Opnieuw grotendeels door Lous. „Nu trekt m'n lijf dat niet meer, maar vijftien jaar geleden was ik soms tot middernacht bezig met snoeien en on-

kruid trekken. We hebben alles naar eigen inzicht gedaan. Natuurlijk houd je je oren open, ik las ook veel over tuinen, maar het meeste leer je door de praktijk.”

Natuurkampeerterrein

De laatste tijd staan de Groningse slingertuinen, tot groot genoegen van het echtpaar, weer volop in de belangstelling. Waardoor er ook weer veel gerestaureerd zijn. „Aan het begin van de twintigste eeuw had elke zichzelf respecterende boer in deze streek een slingertuin. Die werd bijgehouden door de vaste knechten. Als aan het eind van de week het werk op het land was gedaan, namen ze met elkaar de tuin onder handen. Daardoor bleven ze zo mooi. Het verdwijnen van de knechten betekende ook het einde van de slingertuinen.”

Caderius neemt dat de desbetreffende boeren niet kwalijk. „Er zit zo verschrikkelijk veel werk in zo'n tuin, in je eentje red je het niet. Wij hebben jarenlang assistentie gehad van jongens uit het dorp. Dat werden een soort zoons van ons. Ze hadden een eigen sleutel van het huis en we hoefden hen nauwelijks te vertellen wat ze moesten doen. Helaas sterft dat type knapen wat uit.”

De appelhof, die in 2002 een face-lift kreeg, is sinds '81 in gebruik als natuurkampeerterrein. „Toen we begonnen heette het nog kampeerpaspoortterrein”, lacht Caderius. „Je kreeg een paspoort als je met goed gevolg examen had gedaan. Je moest je eigen latrine kunnen graven, en een greppeltje rond de tent.”

Priemel

In de voortuin scharrelen leigrijze parelhoenders rond. Het helle zonlicht wordt gefilterd door de kruinen van torenhoge beuken en ander lommerrijk geboomte, zoals de bon-te esdoorn, de zilveren esdoorn en de goudes. Bij het aanplanten van het struikgewas is ervoor gezorgd dat doorkijkjes naar het vlakke Groninger land bewaard bleven.

Zo nu en dan neemt het echtpaar bewust de tijd om even te genieten van de heerlijkheid. Vanuit de 19e-eeuwse theekepel die in de tuin een plaats kreeg. Een erfstuk

van Caderius. „Oorspronkelijk kom ik van Arnhem, maar de Duitsers hebben ons huis daar gesloopt. Als tienjarig jochie ben ik met mijn grootmoeder meegegaan, die een villaatje in Oosterbeek heeft laten bouwen. Dit tuinhuisje stond ergens anders in Oosterbeek te verkommeren, en is op mijn voorstel naar de tuin van mijn oma getransporteerd. Later heb ik dat huis geerfd en een jaar of tien geleden verkocht, maar van dat tuinhuis kon ik geen afstand doen. Met een gigantische kraan is het over de boomtoppen van de tuin in Oosterbeek heen getakeld, op een dieplader geplaatst en hiernaartoe gebracht.”

Over de toekomst van huis en tuin denkt Lous Caderius maar niet te veel na. „Zolang ik gezond ben, wil ik geen spoken zien. We oefenen ook geen enkele druk op de kinderen uit. Willen ze hier later komen wonen, dan is het prima, maar dat moet dan helemaal hun eigen keus zijn. Je houdt dit alleen vol als je er echt plezier in hebt.”

De historie van een ‘plaatse’

De Boschplaatse in het Groningse Blijham maakte in het verleden deel uit van de Heerlijkheid Westerwolde. Het oorspronkelijke huis werd waarschijnlijk rond 1580 gebouwd. In 1887 verplaatsten de toenmalige eigenaars de herenboerderij naar het zuiden en lieten ze die in 19e-eeuwse stijl herbouwen. In 1825 was De Boschplaatse met 174 hectare grond de grootste boerderij van Nederland. Voor het personeel waren zeven arbeiderswoningen beschikbaar, met de omvang van kleine boerderijtjes. Door de eerste ruilverkaveling van Nederland verloor De Boschplaatse in 1966 z'n agrarische functie. Zes jaar later werd de monumentale hoeve aangekocht door Lous Caderius van Veen-de Savornin Lohman. Samen met haar echtgenoot René Caderius van Veen bracht ze huis en tuin grotendeels in de oorspronkelijke staat terug.

De enige resterende arbeiderswoning verhuurt het echtpaar als vakantieboerderijtje. De appelhof doet dienst als natuurcamping. Caderius zette zich de achterliggende jaren met succes in voor het behoud van de Groningse slingertuinen. Op dat gebied ontwikkelde hij zich tot een kenner. Mede door zijn inzet werd het tracé van een nieuwe weg door Blijham verlegd om een aantal tuinen te redden, waaronder de tuin van De Boschplaatse.

**Meer informatie: tel: 0597-561203;
www.boschplaatse.nl;
www.slingertuinen.nl.**